

دکاووی سازه‌های مثبت روان‌شناختی در حوزه مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده: نقش واسطه‌های حمایت اجتماعی

ادراک شده در رابطه نیازهای بنیادین روان‌شناختی دانش‌آموزان نوجوان

شهرزاد نعمتی^۱، سیدقاسم مصلح^۲، عارف حسین پوری^۳ و رحیم‌مدری گرگری^۴

چکیده

این پژوهش باهدف بررسی نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی ادراک شده در رابطه بین نیازهای بنیادین روان‌شناختی و مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده انجام شد. روش پژوهش همبستگی و جامعه آماری شامل تمام دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهر ارومیه در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ بود که نمونه پژوهش به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای و با در نظر گرفتن نسبت ۱۰ تا ۲۰ آزمودنی به ازای هر متغیر و احتمال ریزش، ۴۰۰ نفر تعیین شد. ابزار پژوهش شامل مقیاس نیازهای بنیادین روان‌شناختی دسی و ریان، مقیاس حمایت اجتماعی ادراک شده چندبعدی زمیت و همکاران و فرم خودسنجی نوجوان آخنباخ و رسکورلا بود که بعد از حذف ۲۸ پرسشنامه مخدوش و داده‌های پرت ۳۷۲ پرسشنامه با روش الگویابی معادله‌های ساختاری و با استفاده از نرم افزار AMOS ویراست ۲۴ تحلیل شدند. نتایج نشان داد که الگوی ساختاری پژوهش برازش مناسبی دارد و ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی هم به صورت مستقیم و هم به صورت غیرمستقیم از طریق حمایت اجتماعی درک شده بر مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده اثر منفی و معنادار دارد. در نتیجه یافته‌ها حاکی از نقش ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی و حمایت اجتماعی درک شده در کاهش مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده دانش‌آموزان نوجوان بود.

کلیدواژه‌ها: حمایت اجتماعی ادراک شده، رفتار برونی‌سازی شده، نیازهای بنیادین روان‌شناختی

۱. نویسنده مسئول: دانشیار، عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه تبریز. sh.nemati@tabrizu.ac.ir

۲. کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه تبریز. aram.moslehi@gmail.com

۳. کارشناس ارشد تحقیقات آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه خوارزمی، تهران. aref.tmu@gmail.com

۴. استاد، عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه تبریز. badri_rahim@yahoo.com

DOI: 10.22051/JONTOE.2020.28791.2860

https://jontoe.alzahra.ac.ir/article_4878.html

مقدمه

مشکلات رفتاری برون‌سازی شده اصطلاحی است که دربرگیرنده طیفی از مشکلات رفتاری متعدد، منفی و مستقیمی است که در رفتارهای بیرونی مثل اعمال قانون‌شکنانه، پرخاشگری و بزهکاری مشهود هستند و به سبب اثرات منفی کوتاه و بلندمدت مرتبط با این رفتارها، از لحاظ اجتماعی برای فرد و جامعه بسیار مشکل‌آفرین تلقی می‌شوند (سیمئو و جورجیو^۱، ۲۰۱۷؛ هاوتپین، سیجسما، واندرلم، وان هویدانک و بوگارتس^۲، ۲۰۱۹). این مشکلات با کنترل ضعیف بر هیجان‌ها و به‌ویژه، رفتار همراه باخشم و پرخاشگری مشخص می‌شوند (کاهلی، یوتدل، ویدامن و هاستینگز^۳، ۲۰۱۸). از طرفی نوجوانی مرحله‌ای حساس و شکننده رشدی با مشخصه قرار گرفتن در معرض رویدادهای استرس‌زای زندگی است که عدم توانایی نوجوانان در مدیریت چالش‌های به وجود آمده این دوره، زمینه را برای ناسازگاری و مشکلات رفتاری فراهم می‌سازد (پانمی، مانجو و آنجالی^۴، ۲۰۱۸)؛ بر این مبنا مشکلات رفتاری برون‌سازی شده^۵ در زمره شایع‌ترین مشکلات سلامت روانی نوجوانان قرار دارند که پیامدهای منفی بی‌شماری از جمله پرخاشگری، جرائم و خشونت‌های آینده، مصرف مواد مخدر، مشکلات تحصیلی، سلامت روانی ضعیف و رفتارهای ضداجتماعی در بزرگسالی را دربر می‌گیرد و نیازمند توجه ویژه و بررسی همه‌جانبه است (راس، گرگ، هارت و گرازیانو^۶، ۲۰۱۸؛ ژانگ، ژانگ، ژانگ و گئو^۷، ۲۰۱۹؛ استون، مارس، اوتن، انگلس و جانسن^۸، ۲۰۱۶).

بی‌شک در فرایند بروز مشکلات رفتاری برون‌سازی شده عوامل بسیاری می‌توانند دخیل باشند، اما در این میان نقش ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی به‌عنوان سازه‌ای انگیزشی باید موردتوجه خاص قرار گیرد (لیگا، انگوگلیا، انگوگلیا، کوکو، کریچیو، موسو^۹ و همکاران

1. Symeou and Georgiou
2. Houtepen, Sijtsema, Van der Lem, Van Hooydonk and Bogaerts
3. Kahle, Utendale, Widaman and Hastings
4. Panmei, Manju and Anjali
5. externalizing behavior problems
6. Ros, Gregg, Hart and Graziano
7. Zhang, Zhang, Zhang and Guo
8. Stone, Mares, Otten, Engels and Janssens
9. Liga, Inguglia, Inguglia, Coco, Cricchio and Musso

۲۰۱۷). پژوهشگران در بررسی رفتارهای نامطلوب و ناسازگارانه نوجوانان در مدارس بعضاً یکی از دلایل اصلی بی‌انگیزگی، عدم مشارکت، فرسودگی، قلدری و رفتارهای برونی‌سازی شده را عدم ارضای نیازهای سطح بالا ذکر کرده‌اند (جانگ، کیم و ریو^۱، ۲۰۱۶؛ وانستین کیست و رایان، ۲۰۱۳). دسی و ریان^۲، در چارچوب نظریه خود تعیین‌گری سه نیاز شایستگی، خود پیروی و تعلق^۳ (ارتباط) را نیازهای بنیادین روان‌شناختی معرفی کردند که می‌توانند کیفیت زندگی و گستره وسیعی از رفتارهای ما را تبیین کنند و برای رشد سالم روان‌شناختی، خودتنظیمی و بهزیستی ضروری‌اند (وانستین کیست، نیمیک و سوینز^۴، ۲۰۱۰؛ والکر و کونو^۵، ۲۰۱۷). طبق این نظریه جنبه‌های منفی و ناخوشایند تجارب و رفتارهای انسان مثل تبعیض و تعصب، آسیب‌های روانی و پرخاشگری در زمینه تعامل با نیازهای روان‌شناختی ایجاد می‌شوند که به لحاظ رشدی برآورده نشده‌اند (دسی و ریان، ۲۰۱۷). شواهد پژوهشی گویای این واقعیت است که عدم ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی مکانیسم توضیحی بسیار مهمی در زمینه آسیب‌های روان‌شناختی نوجوانان علی‌الخصوص برای مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده است (واندن کریکوهو، بریننگ، وانستین کیست، لایتن و سونز^۶، ۲۰۱۹). در این راستا ون پتی جم، آنتونیستی، نیونز، کینز^۷ و سوینز (۲۰۲۰) شواهدی مبنی بر رابطه بین محرومیت از ارضای نیاز خودپیروی و تعلق با مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده در نوجوانان ارائه دادند. نتیجه پژوهش فوزیانی، دیمیتروپلاو و مایکلیدز^۸ (۲۰۱۶) نشان داد که حمایت والدین از ارضای نیاز خودپیروی نوجوانان به کاهش مشکلات رفتاری از جمله قلدری سایبری منجر می‌شود. تیان، ژانگ و هوینز^۹ (۲۰۱۸) نقش ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی را در پیش‌بینی رفتارهای ضداجتماعی بررسی کرده‌اند که نتایج پژوهش حاکی از رابطه بین نیاز به تعلق و شایستگی با

1. Jang, kim and Reeve
2. Deci and Ryan
3. autonomy, competence and relatedness
4. Vansteenkiste, Niemiec and Soenens
5. Walker and Kono
6. Vandenkerckhove, Brenning, Vansteenkiste, Luyten and Soenens
7. Van Petegem, Antonietti, Nunes and Kins
8. Fousiani, Dimitropoulou and Michaelides
9. Tian, Zhang and Huebner

رفتارهای ضداجتماعی بوده است. یافته‌های پژوهش اوسدام، کورهایز و فوکین^۱ (۲۰۱۸) نیز در بررسی رابطه بین ارضای نیازهای روان‌شناختی و رفتارهای ناپسندیده مثل پرخاشگری، خشونت و درگیری در کلاس نشان‌دهنده رابطه منفی بین ارضای این نیازها با رفتارهای مذکور در کلاس بوده است. علاوه بر این مطالعه شین، ریان و نارث^۲ (۲۰۱۹)، نیز نشان داد که درک تعلق و ارتباط بین دانش‌آموز و معلم با کاهش ترجیح دانش‌آموز به پرخاشگری با همسالان در ارتباط است.

عامل دیگر مرتبط با رفتار برونی‌سازی شده میزان ادراک فرد از حمایت اجتماعی خانواده، دوستان و دیگران است. نظریه خود تعیین‌گری از دیرباز به نقش عوامل اجتماعی به‌عنوان عامل واسطه و تسهیل‌گر شکوفایی تمایلات و پتانسیل‌های درونی انسان تأکید می‌ورزد. حمایت اجتماعی درک شده شامل ادراکاتی است که فرد در مورد مراقبت، قدردانی و دوست داشته شدن، دارد و همراه با احساس وابستگی به شبکه‌ای از افرادی است که در زمان نیاز می‌تواند روی کمک و حمایت آن‌ها حساب کند (مختار و محمود^۳، ۲۰۱۸). منابع حمایتی می‌توانند در ابعاد فیزیکی یا ملموس، عاطفی، اطلاعاتی و همراهی فراهم شوند؛ بنابراین، حمایت اجتماعی اصطلاحی چندبعدی و پیچیده است (لیو، وانگ، چوئی، کائو^۴، ۲۰۱۸). ادبیات پژوهشی بر اهمیت حمایت اجتماعی به‌عنوان یک راهبرد مقابله‌ای تأکید دارد؛ به‌عبارت دیگر، ادراک سطوح بالاتر حمایت اجتماعی هنگام مواجهه فرد با رویدادهای استرس‌زای شدید موجب می‌شود احتمال ارزیابی موقعیت پیش‌آمده به‌عنوان تهدید کاهش یابد (تسلیکا، گالانوس، پولیکاندریوتیس، پارپا و مستاکدیو^۵، ۲۰۱۹). در این راستا پژوهش گوئرا، اوکارنزا و وینبرگر (۲۰۱۶)، حاکی از نقش حمایت اجتماعی به‌عنوان یک عامل حفاظتی در مشکلات برونی‌سازی شده از طریق کاهش قربانی شدن افراد است. مختار و محمود (۲۰۱۸) طی پژوهشی به بررسی نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی ادراک‌شده در رابطه بین سبک فرزندپروری و پرخاشگری ارتباطی کودکان اقدام کرده است که نتایج نشان‌دهنده نقش

1. Oostdam, Koerhuis and Fukkink
2. Shin, Ryan and North
3. Mukhtar and Mahmood
4. Liu, Wang, Chui and Cao
5. Tsilika, Galanos, Polykandriotis, Parpa and Mystakidou

واسطه‌ای حمایت اجتماعی در رابطه مذکور بود. علاوه بر این گوترز و هیراز^۱ (۲۰۲۰)، طی پژوهشی ادراک حمایت اجتماعی بیشتر را با کاهش سطوح قلدری در مدرسه نشان داده‌اند. چنانکه گذشت پژوهش‌ها نشان می‌دهند که نوجوانان بیشتر از سایر دوره‌های زندگی، متحمل سطوح بالای ناامیدی و آزدگی، تعارض و درگیری، نگرانی و اضطراب‌اند که آن‌ها را بیشتر مستعد بروز مشکلات رفتاری می‌کند، لذا انتظار بر این است که با افزایش میزان حمایت اجتماعی ادراک شده و ارضای نیاز خودپیروی، شایستگی و تعلق به شیوه‌های مطلوب، منابع انگیزشی و حمایتی قدرتمندی در راستای اثرگذاری بر کاهش مشکلات رفتاری در اختیار نوجوان قرار گیرد و از این طریق میل به وارد شدن در چرخه مشکلات رفتاری را تا حد زیادی بازدارد کند.

با توجه به ذکر گستره‌ای از پیامدهای مرتبط با مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده و اثرات منفی و زیان‌بار آن بر عملکرد تحصیلی و ابعاد مختلف رشدی علی‌الخصوص در نوجوانان به سبب ویژگی‌های تحریکی خاص این دوره و آسیب‌پذیری بالا به دلیل برخورد هیجان‌مدار با مسائل، تصور می‌شود بخشی از سرمایه‌های اجتماعی مطلوب کشور با آسیب‌های جبران‌ناپذیری روبرو شوند، از این رو شناسایی عوامل مرتبط و راه‌انداز این مشکلات، برای اقدام مؤثر و مقابله‌ای ضرورت می‌یابد. واكاي سازه‌های مثبت و انگیزشی روان‌شناختی چون حمایت اجتماعی ادراک شده و نیازهای بنیادین روان‌شناختی به‌عنوان متغیرهای اثرگذار بر مشکلات رفتاری و بررسی روابط تعاملی بین متغیرهای مذکور در قالب یک مدل کلی به گستره دید و شناخت دقیق عوامل پیشایندهی مشکلات رفتاری منجر خواهد شد، ضمن این‌که هیچ پژوهشی تاکنون رابطه بین این متغیرها در قالب یک مدل جامع با روابط بین متغیرها را بررسی نکرده که اهمیت بررسی این مدل را بیش‌ازپیش آشکار می‌کند. هدف اصلی پژوهش حاضر، تدوین مدلی برای تبیین مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده بر اساس ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی با واسطه‌گری حمایت اجتماعی ادراک شده در دانش‌آموزان نوجوان بود تا از طریق شناسایی اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای انگیزشی و مثبت روان‌شناختی بر مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده بیش‌ازپیش بتوان آن را پیش‌بینی و کنترل کرد؛ بنابراین، سؤال پژوهشی این بود که آیا حمایت اجتماعی ادراک شده رابطه بین ارضای نیازهای بنیادین

روان‌شناختی و مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده در دانش‌آموزان نوجوان را میانجی‌گری می‌کند؟

روش

این پژوهش در زمره پژوهش‌های توصیفی (غیرآزمایشی) به بیان دقیق همبستگی با ابزار پژوهش کمی بود و روابط بین سازه‌های مدل پیشنهادی با استفاده از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری تحلیل شد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان مدارس پسرانه و دخترانه مقطع متوسطه دوم شهر ارومیه، در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ که شامل ۱۸۹۰۰ دانش‌آموز بود. از آنجا که درباره حجم نمونه لازم برای مدل‌های ساختاری توافق کلی وجود ندارد، اما به‌زعم برخی صاحب‌نظران حداقل حجم نمونه را ۲۵۰ و ۵۰۰ نمونه را برای تحلیل مطلوب می‌دانند (هومن، ۱۳۸۵) و با در نظر گرفتن معیار ۱۰ تا ۲۰ آزمودنی برای هر متغیر، بر این اساس با توجه به شرایط و امکانات حدود ۴۰۰ نفر در این پژوهش آزمون شدند که بعد از خارج کردن پرسشنامه‌های مخدوش و داده‌های پرت، نمونه به ۳۷۲ نفر (۱۷۸ دانش‌آموز دختر و ۱۹۴ دانش‌آموز پسر) تقلیل پیدا کرد. روش نمونه‌گیری، تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای بود به این صورت که از بین مدارس نواحی یک و دو شهر ارومیه چهار مدرسه (دو مدرسه پسرانه و دو مدرسه دخترانه) به صورت تصادفی از هر ناحیه انتخاب (جمعاً ۸ مدرسه) و سپس از هر مدرسه دو کلاس و از هر کلاس ۲۵ دانش‌آموز برای شرکت در پژوهش انتخاب شدند. ملاک ورود افراد به مطالعه شامل تحصیل در مقطع متوسطه دوم، تمایل و رضایت آگاهانه به مشارکت در پژوهش بود. داشتن هرگونه سابقه اختلال روانی نیز ملاک خروج از مطالعه در نظر گرفته شد. ضمن اینکه در رابطه با اهداف و نحوه انجام پژوهش توضیحات موردنیاز به آزمودنی‌ها ارائه شد و رضایت آن‌ها به شرکت در مطالعه به صورت شفاهی جلب شده و بر محرمانه بودن اطلاعات ارائه شده تأکید شد. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه‌های زیر بود:

مقیاس نیازهای بنیادین روان‌شناختی^۱ (BPNS): این مقیاس بر اساس نظریه خود تعیین‌گری شامل ۲۱ عبارت است که دسی و ریان (۲۰۰۰) آن را تهیه کرده‌اند. محور اصلی نظریه خود تعیین‌گری مفهوم نیازهای روان‌شناختی بنیادی است. طبق این نظریه، فرض بر این

است که این نیازها ذاتی و جهان شمول‌اند. مقیاس اصلی با ۲۱ عبارت سه نیاز اصلی شامل خودپیروی، شایستگی و تعلق را اندازه‌گیری می‌کند. شیوه نمره‌گذاری در این مقیاس به روش لیکرت از یک تا هفت درجه بندی شد و گویه‌های ۴، ۱۱، ۲۰، ۳، ۱۵، ۱۹، ۷، ۱۶ و ۱۸ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. اعتبار تشخیصی پرسشنامه در پژوهش جانستون و فینی^۱ (۲۰۱۰) با استفاده از ضرایب همبستگی بین مؤلفه‌های شایستگی، خودپیروی و تعلق با پرسشنامه‌های اضطراب فراگیر، انگیزش اجتناب از شکست در دانشجویان رشته روان‌شناسی بررسی شد. ضرایب همبستگی معنادار بین خودپیروی با اضطراب فراگیر (۰/۱۶-) و اجتناب از شکست (۰/۳۶-) محاسبه شد. همچنین همبستگی معنادار شایستگی با اضطراب فراگیر (۰/۲۵-) و اجتناب از شکست (۰/۴۵-) تأیید شد، از این‌رو نتایج مؤید اعتبار تشخیصی پرسشنامه بوده است. ضرایب آلفای کرونباخ برای محاسبه پایایی در پژوهش آن‌ها برای خود پیروی، شایستگی و تعلق با نمونه دانشجویان سال آخر به ترتیب ۰/۶۸، ۰/۶۲ و ۰/۸۲ گزارش شده است. در پژوهش حاضر نیز پایایی پرسشنامه از طریق محاسبه آلفای کرونباخ برای زیر مقیاس‌های خودپیروی، شایستگی و تعلق به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۸۵ و ۰/۷۵ به دست آمد.

۲. مقیاس حمایت اجتماعی ادراک‌شده چندبعدی^۲ (MSPSS): مقیاس حمایت اجتماعی ادراک‌شده چندبعدی، یک ابزار ۱۲ گویه‌ای است که زیمت، داهلم، زیمت و فارلی^۳ در سال ۱۹۸۸، به منظور ارزیابی حمایت اجتماعی ادراک‌شده از سه منبع خانواده، دوستان و افراد مهم در زندگی تهیه کرده‌اند. این مقیاس میزان حمایت اجتماعی ادراک‌شده فرد را در هر یک از سه حیطه مذکور در طیف هفت گزینه‌ای لیکرت از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم می‌سنجد. امتیاز کلی میزان حمایت اجتماعی ادراک‌شده پرسشنامه، از جمع نمره سؤالات یک تا دوازده به دست می‌آید و دامنه‌ای از ۱۲ تا ۸۴ را در برمی‌گیرد. نمره بالاتر در مقیاس به منزله حمایت اجتماعی ادراک‌شده بیشتر، از نظر فرد است. روایی و پایایی این پرسشنامه در نمونه خارجی را پوشکارف، زیمت، کوزنیتسوف و یاروسلاوسکیا^۴ (۲۰۱۸) بررسی کردند و پایایی از طریق آلفای کرونباخ را برای کل سؤالات ۰/۹۱ و برای خرده مقیاس دوستان، خانواده و افراد مهم به

1. Johnston and Finney
2. Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS)
3. Zimet, Dahlem, Zimet and Farley
4. Pushkarev, Zimet, Kuznetsov and Yaroslavskaya

ترتیب ۰/۹۰/۹۴، ۰/۰/۸۷ و گزارش کرده‌اند. همچنین روایی از طریق تحلیل عاملی اکتشافی به شیوه تحلیل مؤلفه‌های اصلی انجام شد که سه عامل با توانایی تبیین ۰/۷۸ از واریانس کل سؤالات استخراج شد که نشان‌دهنده روایی سازه این پرسشنامه بود (پوشکارف و همکاران، ۲۰۱۸). در ایران نیز روایی و پایایی پرسشنامه در تحقیق سلیمی، جوکار و نیک‌پور (۱۳۸۷) بررسی شده است. در مطالعه آن‌ها پایایی به روش آلفای کرونباخ برای سه بعد ادراک حمایت اجتماعی از طرف خانواده، دوستان و افراد مهم به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۸۶ و ۰/۸۲ محاسبه شده و روایی مقیاس نیز به وسیله تحلیل عاملی اکتشافی با روش مؤلفه‌های اصلی بیان کننده وجود سه عامل با ۴ گویه بوده که توانایی تبیین ۶۹ درصد از واریانس کل سؤالات را داشته است و در کل حاکی از روایی سازه این مقیاس است. در پژوهش حاضر نیز پایایی پرسشنامه از طریق محاسبه آلفای کرونباخ برای زیر مقیاس‌های خانواده، دوستان و افراد مهم به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۸۰ و ۰/۸۳ به دست آمد.

۳. **فرم خودسنجی نوجوان^۱ (YSR):** این پرسشنامه را آخنباخ و رسکورلا^۲ (۱۹۹۱) برای سنین ۱۱ تا ۱۸ ساله هنجاریابی کرده‌اند و خود نوجوان تکمیل می‌کنند. این مقیاس شامل دو بخش صلاحیت‌ها و نشانگان است که بخش صلاحیت‌ها از چهار مؤلفه فعالیت‌ها، عملکرد تحصیلی، کارآمدی اجتماعی و صلاحیت کلی تشکیل شده و بخش دوم شامل ۱۱۲ سؤال در ۸ خرده مقیاس مرتبط با مشکلات رفتاری است که آن‌ها را به صورت کلی در سه دسته مشکلات درون‌سازی شده و برون‌سازی شده و سایر مشکلات می‌سنجد. نوجوان در این قسمت بر اساس وضعیت شش ماه قبل خود، هر سؤال را به صورت ۰ = نادرست؛ ۱ = تا حدی یا گاهی درست و ۲ = کاملاً یا غالباً درست، درجه‌بندی می‌کند. بر اساس تحلیل‌های آخنباخ و رسکورلا (۲۰۰۱)، سه مقیاس نشانگان اضطراب/افسردگی، گوشه‌گیری/افسردگی و شکایت جسمانی را مشکلات درونی‌سازی شده و دو مقیاس نشانگان رفتار قانون‌شکنی و پرخاشگرانه را مشکلات برون‌سازی شده معرفی کرده‌اند. در پژوهش حاضر فقط از زیرمقیاس مربوط به مشکلات رفتاری برون‌سازی شده این فرم استفاده شد که حاصل جمع نمرات دو زیر مقیاس شماره ۷ و ۸ است و دامنه نمره آن بین صفر تا ۶۴ قرار می‌گیرد. ایبوستانی، برنشتاین، مارتینز،

1. Youth Self-report Scale (YSR)
2. Achenbach and Rescorla

چورپیتا و وایز^۱ (۲۰۱۱) روایی و پایایی نسخه خارجی فرم خودسنجی نوجوان را بررسی کردند و نتیجه پایایی به روش همسانی درونی با آلفای کرونباخ را برای نمونه نوجوانان در کل ۰/۹۳، برای زیر مقیاس مشکلات درونی سازی ۰/۸۹ و مشکلات برونی‌سازی شده را ۰/۸۹ گزارش کردند. روایی هم‌زمان پرسشنامه برای مشکلات درونی‌سازی از طریق مقایسه با پرسشنامه مشکلات اضطراب و برای مشکلات برونی‌سازی شده از طریق مقایسه با مقیاس اختلال نافرمانی مقابله‌ای و مقیاس مشکلات سلوک بررسی شد و روایی هم‌زمان با نمونه نوجوان تأیید شد (ایبوستانی و همکاران، ۲۰۱۱). در پژوهش داخلی حبیبی عسگرآباد، بشارت، فدایی و نجفی (۱۳۸۸)، ضریب همبستگی مقیاس خودسنجی نوجوان با پرسشنامه شخصیتی نوجوانان آیسنک را بین ۰/۳۹ تا ۰/۶۸ گزارش کرده‌اند. علاوه بر این مینایی (۱۳۸۵)، با محاسبه آلفای کرونباخ برای همسانی درونی، ضرایب ۰/۸۶ را برای مقیاس برونی‌سازی و ۰/۸۷ را برای مقیاس درونی‌سازی گزارش کرد و روایی افتراقی و ثبات زمانی فرم خودسنجی نوجوان را بسیار رضایت‌بخش گزارش کرده است.

یافته‌ها

بر اساس نتایج به دست آمده ۱۷۸ نفر از شرکت‌کنندگان دختر (۴۷/۸ درصد) و ۱۹۴ نفر از شرکت‌کنندگان پسر (۵۲/۲ درصد) بودند. به لحاظ توزیع جمعیت‌شناختی، حداقل و حداکثر سن آزمودنی‌ها به ترتیب ۱۴ و ۱۸ با میانگین (۱۶/۰۳) و انحراف معیار (۰/۸۴) و به لحاظ پایه تحصیلی ۱۱۷ نفر (۳۱/۵ درصد) در پایه دهم، ۱۴۹ نفر (۴۰/۱ درصد) در پایه یازدهم و ۱۰۶ نفر (۲۸/۴ درصد) در پایه دوازدهم مشغول به تحصیل بودند. همچنین پراکنش رشته تحصیلی نیز بیان‌کننده تحصیل ۲۶/۶ درصد آزمودنی‌ها در رشته علوم انسانی، ۳۱/۷ درصد در رشته علوم تجربی، ۱۶/۹ درصد در رشته ریاضی و فیزیک و ۲۴/۷ درصد در رشته‌های شاخه کاردانش مشغول به تحصیل بودند.

در جدول ۱، برخی شاخص‌های توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش ارائه شده است.

جدول ۱: میانگین، انحراف استاندارد و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱- خود پیروی	۲۸/۲۲	۷/۸۴	-						
۲- شایستگی	۲۹/۹۰	۸/۵۱	۰/۶۱*	-					
۳- تعلق	۳۶/۴۷	۹/۶۹	۰/۷۴*	۰/۵۸*	-				
۴- حمایت خانواده	۱۹/۱۵	۵/۱۳	۰/۵۵*	۰/۴۹*	۰/۴۶*	-			
۵- حمایت دوستان	۱۸/۸۷	۵/۰۷	۰/۵۲*	۰/۴۶*	۰/۵۰*	۰/۶۸*	-		
۶- حمایت افراد مهم	۱۸/۵۶	۵/۰۱	۰/۵۴*	۰/۴۸*	۰/۵۱*	۰/۵۳*	۰/۵۱*	-	
۷- قانون شکنی	۱۰/۰۲	۸/۳۴	-۰/۴۵*	-۰/۴۵*	-۰/۳۸*	-۰/۵۰*	-۰/۴۵*	-۰/۳۷*	-
۸- پرخاشگری	۱۲/۷۲	۷/۰۱	-۰/۵۵*	-۰/۵۱*	-۰/۵۱*	-۰/۶۰*	-۰/۵۰*	-۰/۴۸*	۰/۶۰*

* P < ۰/۰۱

همان‌طور که نتایج مندرج در جدول ۱ نشان می‌دهد، همبستگی همه متغیرهای پژوهش معنادار است. در ادامه مدل به وسیله شاخص‌های برازش کلی بررسی شد. شاخص‌های برازش مدل با ملاک‌های مطرح شده توسط میرز، گامست و گارینو (۲۰۰۶) حاکی از برازش مناسب الگوی پیشنهادی پژوهش مطابق بودند و نیازی به اصلاح الگوی پژوهش وجود نداشت. مقادیر شاخص‌های برازش مدل در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: شاخص‌های برازندگی الگوی ساختاری پژوهش

RMSEA	NFI	CFI	IFI	AGFI	GFI	X ² /DF	Df	X ²
۰/۰۷	۰/۹۶	۰/۹۷	۰/۹۷	۰/۹۶	۰/۹۷	۲/۹۲	۱۷	۴۹/۷۵۱

نتایج وزن‌های رگرسیون مدل‌های اندازه‌گیری و ضرایب مربوط به رابطه ساختاری متغیرهای مکنون مدل در جدول ۳ گزارش شده است. همان‌طور که نتایج مندرج در جدول ۳ نشان می‌دهد از سه متغیر ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی، ارضای نیاز خودپروی (β = ۰/۸۹, P = ۰/۰۰۱) وزن بیشتری را در تعریف متغیر مکنون به خود اختصاص داده است. بیشترین وزن متغیر مکنون حمایت اجتماعی درک شده مربوط به درک حمایت خانواده

($\beta=0/84, P=0/001$) و در ارتباط با متغیر مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده مربوط به پرخاشگری ($\beta=0/85, P=0/001$) بود. ضرایب سایر متغیرها نیز بیان‌کننده معرف بودن همه شاخص‌ها برای متغیرهای مکنون است.

جدول ۳: ضرایب استاندارد مدل اندازه‌گیری در مدل معادلات ساختاری

معناداری	نسبت بحرانی	خطای استاندارد	بار عاملی		متغیر مشاهده شده	متغیر مکنون
			بار عاملی استاندارد β	استاندارد نشده		
0/001	14/90	0/05	0/72	0/76	شایستگی	
0/001	18/91	0/04	0/89	0/86	خودپروی	نیازهای بنیادین
0/001	-	-	0/83	-	تعلق	روان‌شناختی
0/001	13/50	0/09	0/84	1/27	حمایت خانواده	
0/001	12/97	0/09	0/79	1/18	حمایت دوستان	حمایت اجتماعی
0/001	-	-	0/68	-	حمایت افراد مهم	درک شده
0/001	13/08	0/07	0/71	0/99	قانون‌شکنی	مشکلات
0/001	-	-	0/85	-	پرخاشگری	برونی‌سازی شده

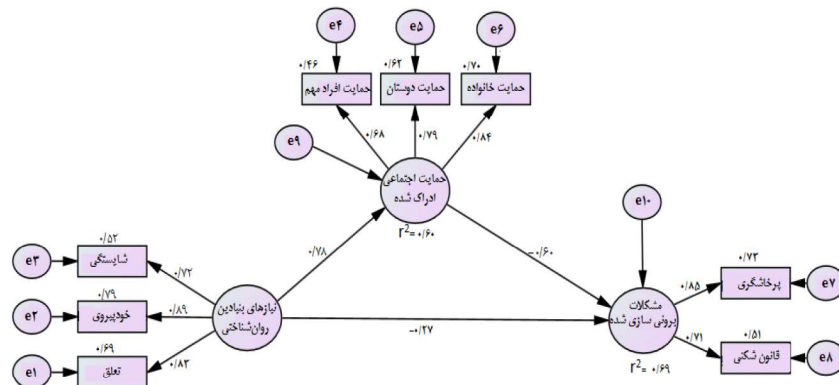
در نهایت نتایج تحلیل مدل ساختاری شامل اثرات مستقیم، غیرمستقیم و اثر کل متغیرهای مکنون در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴: بررسی اثرات مستقیم، غیرمستقیم و کل متغیرهای پژوهش

مسیر	اثر مستقیم	اثر غیرمستقیم	اثر کل	واریانس تبیین شده
از ارضای نیازهای بنیادین روانی به:				
حمایت اجتماعی ادراک شده	0/77**	-	-	0/60
مشکلات برونی‌سازی شده	0/27*	0/46**	0/73**	
از حمایت اجتماعی درک شده به:				
مشکلات برونی‌سازی شده	-0/60**	-	-	0/69

** $P < 0/01$ * $P < 0/05$

همان گونه که مندرجات جدول ۴ نشان می دهد، ارضای نیازهای بنیادین روان شناختی بر حمایت اجتماعی ادراک شده ($\beta = 0/01$ ، $P = 0/01$) و مشکلات برونی سازی شده ($\beta = 0/05$ ، $P = 0/01$) اثر مستقیم و معنادار دارد. ضمن اینکه حمایت اجتماعی ادراک شده نیز دارای اثر مستقیم و معنادار بر مشکلات برونی سازی شده است ($\beta = -0/60$ ، $P = 0/01$). ارضای نیازهای بنیادین روان شناختی به شکل غیرمستقیم و به واسطه حمایت اجتماعی ادراک شده بر مشکلات رفتاری برونی سازی شده اثر دارد. معناداری اثر غیرمستقیم از طریق روش بوت استرپ^۱ برآورد شد. از آنجا که حد پایین (-0/66) و حد بالایی (-0/33) فاصله اطمینان (0/95) برای متغیر میانجی حمایت اجتماعی درک شده در رابطه بین متغیر پیش بین و ملاک، بیرون از دامنه صفر قرار گرفت و این رابطه غیرمستقیم در سطح $P \leq 0/001$ معنادار بود، نشان می دهد که حمایت اجتماعی ادراک شده در رابطه بین ارضای نیازهای بنیادین روان شناختی و مشکلات رفتاری برونی سازی شده نقش واسطه ای ایفا می کند.

شکل ۱: الگوی ساختاری پژوهش

بحث و نتیجه گیری

هدف این پژوهش بررسی نقش واسطه ای حمایت اجتماعی ادراک شده در رابطه بین ارضای نیازهای بنیادین روان شناختی و مشکلات رفتاری برونی سازی شده بود. نتایج نشان داد که ارضای نیازهای بنیادین روان شناختی هم به صورت مستقیم و هم به واسطه حمایت اجتماعی

1. Bootstrapping

ادراک‌شده و غیرمستقیم بر مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده اثر دارد. با توجه به مدل تجربی پژوهش ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی دارای اثر مستقیم و منفی بر مشکلات برونی‌سازی شده است. این یافته پژوهش با سایر پژوهش‌های انجام‌شده در این زمینه از جمله پژوهش ون پتی جم و همکاران (۲۰۲۰)، واندن کریکهو و همکاران (۲۰۱۹)، فوزیانی و همکاران (۲۰۱۶)، تیان، ژانگ و هوبنر (۲۰۱۸)، اوسدام و همکاران (۲۰۱۸) و شین، ریان و نارث (۲۰۱۹) همسو است. در این راستا نوجوانانی که در پژوهش حاضر، خود پیروی آن‌ها به لحاظ رشدی برآورده شده، به عبارتی در انجام امور و انتخاب‌های خود آزادی عمل بیشتری داشته و مستقل رفتار می‌کردند، به دلیل اینکه کم‌تر تحت اجبار و فشار همالان و محیط برای انجام رفتارها قرار داشتند و از سویی در فعالیت‌هایی وارد می‌شوند که مطابق اهداف، علایق و ارزش‌های آن‌ها باشد. بنابراین، تمایل کم‌تر به انجام رفتارهای قانون شکنانه و پرخاشگری توجیه می‌شود که بخش زیادی از آن محصول وارد شدن در گروه‌های دوستی و فشارهای محیطی در این دوره است؛ ضمن اینکه با افزایش خودپیروی در انتخاب امور و فعالیت‌های موردعلاقه بخش عظیمی از انرژی و نیروی روان‌شناختی نوجوان صرف فعالیت‌های مثبت از نظر وی شده و کم‌تر با ناکامی و تبعات آن روبرو می‌شود که مولد مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده است. علاوه بر این دانش‌آموزان نوجوان نمونه حاضر که در جنبه‌های مختلف زندگی خویش احساس تسلط و چیرگی بر محیط داشته‌اند و در انجام امور تحصیلی و فردی شایستگی بیشتری را تجربه کرده‌اند، این ارضای نیاز شایستگی با موفقیت‌های بیشتر فرد در جنبه‌های گوناگون تحصیلی و فردی همراه بوده که علاوه بر ادراک ناکامی کم‌تر، با هیجان‌های مثبت از جمله امید گره‌خورده، بر این مبنا فرد کم‌تر درگیر رفتارهای مخرب و مشکلات رفتاری برون نمود شده است. در نهایت نوجوانان نمونه حاضر که برآورده شدن نیاز تعلق را گزارش کردند، به دلیل داشتن ارتباط و تعامل مؤثر با دیگران، پیوند و توجه گرم دوطرفه با افراد از جمله در محیط آموزشگاه و خانواده، زمینه لازم برای داشتن احساس ارزشمندی، تقویت خود پنداره مثبت، عزت‌نفس بالا و برقراری روابط مطلوب و سازنده با سایر افراد را ایجاد کرده‌اند که می‌توان گفت قسمت مهمی از گرایش به رفتارهای پرخاشگرانه و ضداجتماعی با داشتن ارتباط مؤثر و عزت‌نفس بالا بازاری شده است. افزون بر این از دیگر یافته‌های پژوهش حاضر با توجه به مدل تجربی، اثر مثبت ارضای

نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر حمایت اجتماعی ادراک‌شده دانش‌آموزان نوجوان است که این یافته با پژوهش‌های کرابنبرگ، بورسما، واندرولد، والبرگ و ولف (۲۰۱۷)، بایت‌امیر، دمیرتاش و یلدیز (۲۰۱۸) و رضایی (۱۳۹۵)، همخوانی دارد. بدیهی است که برخورداری نوجوانان نمونه حاضر از روابط اجتماعی رضایت‌بخش و حمایتگر، علاقه‌مندی و داشتن ارتباط محبت‌آمیز با دیگران به واسطه شکل‌گیری روابط خاص اجتماعی و خانوادگی که یکی از پیامدهای مثبت و گریزناپذیر ارضای نیاز تعلق است، موجب ادراک هر چه بیشتر فرد از حمایت‌های خانواده، دوستان و سایر افراد شده است. ضمن اینکه میل به خود‌آغازگری در تنظیم اعمال شخصی، داشتن حس عاملیت بالا در انتخاب و پیشبرد اهداف شخصی و احساس شایستگی در تعامل با محیط که ضامن ارضای نیازهای خودپیروی و شایستگی است و تلاش برای ارضای این نیازها رفتارهای معطوف به هدف و کمک‌طلبی از دیگران را برانگیخته و به تحقق یافتن انتظارات مطلوب بافت اجتماعی، دستیابی به اهداف شخصی و رویارویی مؤثر با چالش‌های زندگی منجر شده است. از این رو انتظار می‌رود، ارزیابی فرد از مساعدت و یاری‌رسانی دیگران در این فرایند تحول‌یافته و بالطبع حمایت اعضای خانواده، دوستان و سایر افراد بیش‌ازپیش درک شود.

نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی ادراک‌شده در رابطه بین ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی و مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده، از دیگر یافته‌های پژوهش حاضر بود. بدین معنا که ارضای نیازهای بنیادین روانی با افزایش ادراک حمایت اجتماعی در دانش‌آموزان به کاهش مشکلات رفتاری برون‌نمود منجر می‌شود. اثر حمایت اجتماعی ادراک‌شده در کاهش رفتارهای برون‌نمود با پژوهش‌های گوترز و هیراز (۲۰۲۰)، گوئرا و همکاران (۲۰۱۶)، مختار و محمود (۲۰۱۸)، میلر و همکاران (۲۰۱۵)، همسو است. در توجیه رابطه منفی حمایت اجتماعی درک شده با مشکلات رفتاری برون‌سازی شده خاطر نشان می‌شود که ادبیات پژوهشی بر نقش مقابله‌ای حمایت اجتماعی تأکید داشته بدین صورت که ادراک سطوح بالاتر حمایت اجتماعی هنگام مواجهه فرد با رویدادهای استرس‌زای شدید موجب می‌شود، احتمال ارزیابی موقعیت پیش‌آمده به‌عنوان تهدید کاهش یابد؛ بنابراین، دانش‌آموزان نوجوانی که حمایت‌های خانواده، دوستان و سایر افراد را به شکل مطلوبی گزارش کردند به‌واسطه این حمایت، توانایی تحمل شرایط استرس‌زا و تنیدگی‌های به وجود آمده را کسب کرده و در

موقعیت‌های برانگیزاننده پرخاشگری و قانون‌شکنی به دلیل درک حمایت اطرافیان، افزایش سطوح امیدواری، درک کارکرد مثبت خانواده و دوستان، قسمت اعظم نیروی خویش را در کنار این منابع حمایتی معطوف به رفع مشکلات و رهایی از موقعیت پیش‌آمده خواهند کرد، از این منظر گرایش کم‌تری به بروز مشکلات رفتاری نشان داده‌اند. علاوه بر این قرار گرفتن آن‌ها در کنار منابع حمایتی به شیوه مطلوب به تغییر و درک دیدگاه آن‌ها، یادگیری شیوه‌های مؤثر برخورد با مشکلات و موقعیت‌های تحریک‌کننده، انتقال تجارب شناختی و در کل آگاهی از رفتارهای مطلوب و توانمندی رفتاری بیشتر در این دانش‌آموزان شده که به تبع آن تمایل به ایجاد مشکلات رفتاری کاهش محسوسی را نشان داده است.

نتایج این پژوهش بیان‌کننده نقش و اهمیت ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی در افزایش درک حمایت اجتماعی و کاهش مشکلات رفتاری برون‌سازی شده است. بر این مبنا پیشنهاد می‌شود متولیان عرصه تعلیم و تربیت در مدارس قسمتی از برنامه آموزش خانواده را به تشریح کارکردهای مثبت حمایت اجتماعی مطلوب از فرزندان و دادن احساس عاملیت، خودپیری و پیوند مثبت با نوجوان اختصاص دهند. ضمن اینکه برای دستیابی به نتایج قطعی در زمینه پژوهش حاضر که ماهیتی همبستگی داشته، مطالعه آزمایشی با کنترل متغیرهای مداخله‌گر یا مطالعه کیفی برای بررسی عمیق مؤلفه‌ها پیشنهاد می‌شود. از آنجایی که هر پژوهشی با محدودیت‌هایی مواجه است، از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به نمونه دانش‌آموزان نوجوان که تعمیم نتایج به سایر گروه‌های سنی را با محدودیت مواجه می‌کند و استفاده از ابزار خود گزارش‌دهی به عنوان تنها ابزار گردآوری اطلاعات اشاره کرد که ممکن است در پاسخ‌ها سوگیری وجود داشته باشد.

منابع

- حبیبی عسگرآباد، مجتبی، بشارت، محمدعلی، فدایی، زهرا و نجفی، محمود (۱۳۸۸). بررسی ساختار عاملی تأییدی، اعتبار و روایی مقیاس خودگزارشی مشکلات رفتاری نوجوانان ایشناخ (YSR): دو قلوهای همسان و ناهمسان، *مجله روان‌شناسی*، ۱(۱): ۱-۱۸.
- رضایی، مریم (۱۳۹۵). *بررسی ارتباط بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده با نیازهای روان‌شناختی در زنان سرپرست خانوار، کنگره بین‌المللی جامع روان‌شناسی ایران*، تهران.
- سلیمی، عظیمه، جوکار، بهرام و نیک‌پور، روشنک (۱۳۸۸). *ارتباطات اینترنتی در زندگی: بررسی نقش ادراک حمایت اجتماعی و احساس تنهایی در استفاده از اینترنت، مطالعات روان‌شناختی*، ۵(۳): ۸۱-۱۰۲.
- مینایی، اصغر (۱۳۸۵). *انطباق و هنجاریابی سیاهه رفتاری کودک آخبناخ، پرسشنامه خودسنجی و فرم گزارش معلم، پژوهش در حیطه کودکان استثنایی*، ۱۹(۱): ۵۲۹-۵۸۸.
- میرز، لورانس، گامست، گلن و گارینو، ا.جی (۱۳۹۱). *پژوهش چندمتغیری کاربردی (طرح و تفسیر)*، مترجم حسن‌آبادی، حمید رضا و همکاران تهران: رشد.
- هومن، حیدر علی (۱۳۸۵). *مدل یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم‌افزار لیزرل*، تهران: سمت.
- Baytemir, K., Demirtaş, A. and Yildiz, M. (2018). The mediation role of perceived social support in the relationship between interpersonal competence and self-esteem in married individuals. *Current Issues in Personality Psychology*, 6(3): 200-211.
- Deci, E. and Ryan, R. (2017). *Self-determination theory. Basic Psychological Needs in Motivation, Development, and Wellness*. New York: The Guilford Press.
- Ebesutani, C., Bernstein, A., Martinez, J. I., Chorpita, B.F. and Weisz, J.R. (2011). The Youth Self Report: Applicability and Validity Across Younger and Older Youths. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 40(2): 338-346.
- Fousiani, K., Dimitropoulou, P. and Michaelides, M.P. (2016). Perceived Parenting and Adolescent Cyber-Bullying: Examining the Intervening Role of Autonomy and Relatedness Need Satisfaction, Empathic Concern and Recognition of Humanness. *Journal of Child and Family Studies*, 25 (7): 2120-2129.
- Guerra, C., Ocaranza, C. and Weinberger, K. (2016). Searching for Social Support Moderates the Relationship between Polyvictimization and Externalizing Symptoms: A Brief Report. *Journal of Interpersonal Violence*, 1-10.
- Gutiérrez, R.B. and Herráiz, E.D., (2020). Social support and self-perception in bullying roles, *annals of psychology*, 36(1): 92-101 .
- Houtepen, J.A.B.M., Sijtsma, J.J., Van der Lem, R., Van Hooydonk, I.C.J. and

- Bogaerts, S. (2019). Social support, attachment and externalizing behavior in forensic patients with attention-deficit hyperactivity disorder. *International Journal of Law and Psychiatry*, 64: 106-116.
- Habibi Asgarabad, M., Besharat, M.A., Fadaei, Z. and Najafi, M. (2009). Confirmatory factorial structure, reliability and validity of the Achenbach Youth Self-Report Scale (YSR): Monozygotic and Dizygotic twins. *Journal of Clinical Psychology*, 1(1): 1-18 (Text in Persian).
- Jang, H., Kim, E.J. and Reeve, J. (2016). Why students become more engaged or more disengaged during the semester: A self-determination theory dual-process model. *Learning and Instruction*, 43: 27-38.
- Johnston, M.M. and Finney, S.J. (2010). Measuring basic needs satisfaction: Evaluating previous research and conducting new psychometric evaluations of the Basic Needs Satisfaction in General Scale. *Contemporary Educational Psychology*, 35(4): 280-296.
- Kahle, S., Utendale, W.T., Widaman, K. F. and Hastings, P.D. (2018). Parasympathetic Regulation and Inhibitory Control Predict the Development of Externalizing Problems in Early Childhood. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 46(2): 237-249.
- Krabbenborg, M.A.M., Boersma, S.N., van der Veld, W.M., Vollebergh, W.A.M. and Wolf, J.R.L.M. (2017). Self-determination in relation to quality of life in homeless young adults: Direct and indirect effects through psychological distress and social support. *The Journal of Positive Psychology*, 12(2): 130-140.
- Liu, L., Wang, H., Chui, W. H. and Cao, L. (2018). Chinese Drug Users' Abstinence Intentions: The Role of Perceived Social Support. *Journal of Drug Issues*, 48(4): 519-535.
- Liga, F., Ingoglia, S., Inguglia, C., Coco, A.L., Cricchio, M.G.L., Musso, P., Cheah, C., Rose L. and Gutow, M.R. (2017). Associations Among Psychologically Controlling Parenting, Autonomy, Relatedness, and Problem Behaviors During Emerging Adulthood. *The Journal of Psychology*, 151(4): 393-415.
- Mukhtar, S. and Mahmood, Z. (2018). Moderating Role of Perceived Social Support between Perceived Parenting Styles and Relational Aggression in Adolescents. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 27(8): 831-845.
- Minaee, A. (2006). Adaptation and standardization of Child Behavior Checklist, Youth Self-report, and Teacher's Report Forms. *Journal of Exceptional Children*, 6(1): 529-558 (Text in Persian).
- Meyers, L.S., Gamst, G. and Guarino, A. J. (2006). *Applied multivariate research: design and interpretation*. Translated by Hamid Reza Hassanabadi et al, Tehran: Roshd (Text in Persian).
- Oostdam, R.J., Koerhuis, M.J.C. and Fukkink, R.G. (2018). Maladaptive Behavior in

- Relation to the Basic Psychological Needs of Students in Secondary Education. *European Journal of Psychology of Education*, 34(3): 601–619.
- Panmei, A., Manju, M. and Anjali, M. (2018). Adjustment Pattern of Youth across Different Socio-Economic Groups in Manipur. *Indian Journal of Positive Psychology*, 9(3):423-426.
- Pushkarev, G. S., Zimet, G. D., Kuznetsov V. A. and Yaroslavskaya E. I. (2018). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS): Reliability and Validity of Russian Version. *Clinical Gerontologist*, 7115-7130.
- Ros, R., Gregg, D., Hart, K.C. and Graziano, P.A.(2018). The Association between Self-Regulation and Symptoms of Autism Spectrum Disorder in Preschoolers with Externalizing Behavior Problems. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 40(4): 714-724.
- Rezaie, M. (2016). *The Relationship between perceived social support and basic psychological needs in female-headed households*. International Congress of Iranian Psychology, Tehran (Text in Persian).
- Salimi, A., Jokar, B. and Nikpour, R. (2009). Internet Communications in Life: Investigating the Role of Perceived Social Support and Loneliness in Internet Use. *Psychological Studies*, 5(3): 81-102 (Text in Persian).
- Symeou, M. and Georgiou, S. (2017). Externalizing and internalizing behaviours in adolescence, and the importance of parental behavioural and psychological control practices. *Journal of Adolescence*, 60: 104-113.
- Stone, L.L., Mares, S.H.W., Otten, R., Engels, R.C. and Janssens, J.M.(2016). The Co-Development of Parenting Stress and Childhood Internalizing and Externalizing Problems. *J Psychopathol Behav Assess*, 38: 76-86.
- Shin, H., Ryan, A. and North, E. (2019). Friendship Processes Around Prosocial and Aggressive Behaviors: The Role of Teacher–Student Relatedness and Differences between Elementary-School and Middle-School Classrooms. *Merrill-Palmer Quarterly*, 65(2): 232-263.
- Tian, L., Zhang, X. and Huebner, E.S. (2018). The Effects of Satisfaction of Basic Psychological Needs at School on Children’s Prosocial Behavior and Antisocial Behavior: The Mediating Role of School Satisfaction. *Frontiers in Psychology*, 9 (548): 1-13.
- Tsilika, E., Galanos, A., Polykandriotis, T., Parpa, E. and Mystakidou, K. (2019). Psychometric Properties of the Multidimensional Scale of Perceived Social Support in Greek Nurses. *Canadian Journal of Nursing Research*, 51(1): 23–30.
- Vandenkerckhove, B., Brenning, K., Vansteenkiste, M., Luyten, P. and Soenens, B. (2019). The explanatory role of basic psychological need experiences in the relation between dependency, self-criticism and psychopathology in adolescence. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 1-15.

- Vansteenkiste, M., Niemiec, C. and Soenens, B. (2010). The development of the five mini-theories of self-determination theory: an historical overview, emerging trends, and future directions, in Timothy C. Urdan, Stuart A. Karabenick (ed.) *The Decade Ahead: Theoretical Perspectives on Motivation and Achievement*, 16:105 – 165.
- Van Petegem, S., Antonietti, J., Eira Nunes, C., Kins, E. and Soenens, B. (2020). The Relationship between Maternal Overprotection, Adolescent Internalizing and Externalizing Problems, and Psychological Need Frustration: A Multi-Informant Study Using Response Surface Analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 49(12): 162–177.
- Vansteenkiste, M. and Ryan, R.M. (2013) On Psychological Growth and Vulnerability: Basic Psychological Need Satisfaction and Need Frustration as a Unifying Principle. *Journal of Psychotherapy Integration*, 23: 263-280.
- Walker, G.J. and Kono, S. (2018). The effects of basic psychological need satisfaction during leisure and paid work on global life satisfaction. *The Journal of Positive Psychology*, 13 (1): 36-47.
- Zhang, Y., Zhang, X., Zhang, L. and Guo, C. (2019). Executive Function and Resilience as Mediators of Adolescents' Perceived Stressful Life Events and School Adjustment. *Frontiers in psychology*, 10: 446-455.

**Analysis of Positive Psychological Structures in the
area of externalized behavioral problems: The
Mediating role of Perceived Social Support in relation
to the basic psychological needs of adolescent students**

Shahrouz Nemati*¹, Seyed Ghasem Mosleh², Aref Hossein Pouri³
and Rahim Badri Gargari⁴

Abstract

The present study aimed to investigate the mediating role of perceived social support in the relationship between basic psychological needs and externalized behavioral problems. The research method was descriptive-correlational and the Statistical population included all the senior high school students in Urmia city in 2018-2019. The sample included of 372 selected by using the random cluster sampling method. The participants completed the Multidimensional Scale of Perceived Social Support by Zimet et al (1988), Basic Psychological Needs Scale by Deci & Ryan (2000), and Youth Self-report Scale by Achenbach & Rescorla (1991). The results showed that the structural model of the research has a good fit and satisfying basic psychological needs had a negative direct and indirect effect on externalized behavioral problems through perceived social support. The findings suggested the role of basic psychological needs and perceived social support in reducing externalized behavioral problems.

Keywords: Basic Psychological Needs, Externalized Behavioral Problems, Perceived Social Support

New Thoughts on Education

---

1. Corresponding author: Associate Professor, Faculty member, Faculty of psychology and Educational Sciences, Tabriz University, Tabriz, Iran. sh.nemati@tabrizu.ac.ir

2. M.A in Educational Psychology, Tabriz University, Tabriz, Iran. aram.moslehi@gmail.com

3. M.A in Educational Research, Kharazmi University, Tehran, Iran. aref.tmu@gmail.com

4. Professor, Faculty member, Faculty of psychology and Educational Sciences, Tabriz University, Tabriz, Iran. badri_rahim@yahoo.com

DOI: 10.22051/JONTOE.2020.28791.2860

https://jontoe.alzahra.ac.ir/article_4878.html